

Svakako je najzanimljiviji prikaz Fabija Dei *Epistemologija i primitivna misao. Rasprava o neointelektualističkoj antropologiji*, jer izvješćuje o recentnim kretanjima u antropologiji, pokazuje u čemu se neointelektualistička škola suprotstavlja funkcionalističkoj i nastoji razbiti predrasude izrasle iz nepotpunog i površnog čitanja njezinih vodećih autora, Coopera, Jarviea, Hortona i ostalih, koji naglašavaju snažni kontinuitet i vezu između magije, religije i znanosti, te, kako u tradicionalnoj kozmologiji npr. afričkih kultura, tako i u modernoj znanstvenoj misli zapadnog svijeta, vide zajedničke "uredbene i eksplikativne modele", očitovanja teorijske misli s istim ciljevima i preko istih procedura, što je rezultat čovjeku svojstvene potrage za "skrivenim redom" pod kaosom "perceptibilnog svijeta".

Recimo još jednom, riječ je o publikaciji širokog tematskog spektra, visoke znanstvene razine, koja svjedoči o pluridisciplinarnoj upućenosti svih autora koji su u njoj dali svoj prilog.

Lada ČALE FELDMAN

James Clifford, The Predicament of Culture, Twentieth-Century Ethnography, Literature, and Art, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1988, 381 str.

Clifford Geertz nas u svojoj recenziji, čiji ulomak je dostupan na koricama knjige, obavještava o rijetkom spoju "povijesti, literature i antropologije" koji karakterizira Cliffordovu autorsku ličnost. Ova nam knjiga potvrđuje da nova perspektiva studija o kulturi nije mogla biti generirana i otvorena, kako kaže Geertz, "iz same antropologije". Tako i Clifford svoju knjigu vezuje za

program povijesti spoznaje (The History of Consciousness Program, što i sam predaje na University of California). Širina kritičke perspektive kojoj je danas izložena antropologija očituje se ovdje u radikalnoj upitanosti nad njenim osnovnim kategorijama (*kultura, kulturni identitet*) i elementima (*etnografski tekst, interpretacija*). Koordinatne Cliffordove sumnje - odnos subjekta i "drugog", relativnost znanstvene spoznaje, legitimnost znanstvenog diskursa - poznate su nam već iz "omekšavajućeg vala" misli, ali ih ovdje imamo prilike vidjeti fokusirane na studije kulture kao svjetskog procesa u kojem su granice između visoke i nativističke umjetnosti, literature i etnografije, izbljedale, dok se kulturni dijalozi vode između segmenata čija vezanost za "određene korijene" se danas promatra kao zalog modernizma. Umjesto lamenta o gubljenju korijena i identiteta, o kulturnom incestu koji je uništio sve originalno i lijepo ("The pure products go crazy") Clifford nudi dijalog (istoka i zapada, prošlosti i sadašnjosti, umjetničkih i "objektivnih" jezika, Conrada i Malinowskog...). Iz njegovog pogleda unazad na zapadnu etnografiju nastaju pojmovi (ujedno neki od naslova poglavlja): "etnografska samodopadnost", "etnografski nadrealizam", "dadaistička građa", i sl. (!) Knjiga je fragmentarno koncipirana zbirka od desetak eseja podijeljenih u poglavlja (1. Discourses, 2. Displacements, 3. Collections, 4. Histories).

Ines PRICA

Contemporary Folklore and Cultural Change, edited by Irma - Riitta Järvinen, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 1986, 158 str. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Toimituksia, 431)

Tri godine nakon Četvrtog finsko-mađarskog simpozija folklorista koji je pod nazivom "Suvremeni folklor" održan u Helsinkiju 28-30. studenog 1983. godine, tiskan je i zbornik radova *Suvremeni folklor i kulturna promjena*.

Kao što u predgovoru navodi urednica Zbornika Irma - Riitta Järvinen pojam "suvremeni folklor" pokriva široku lepezu tema. Ta različitost interesa prikazana je i u

ovom zborniku. Pristupiti istraživanju suvremenog folklorista znači uočavati nove folklorne forme nastale u urbanom kontekstu, istraživati odnos folklorista i folklorizma, otkrivati povezanost folklorista seljačkih predindustrijskih društava s kulturom suvremenih društava.

Istraživati suvremeni folklor znači i tražiti kulturne promjene, razbijati romantične mitove o "lijepim starim vremenima". Radovi objavljeni u ovom zborniku kreću se u širokom spektru tema, no ipak se problemski svrstavaju u tri grupe pa je i zbornik podijeljen u tri poglavlja: *Folklorizam i folklor danas*, *Kulturna promjena i Interpretacija i analiza folklor*.

U prvom poglavlju *Folklorizam i folklor danas* objavljen je rad Petera Niedermüllera "Svečanosti, festivali i tradicija u suvremenoj Mađarskoj. Povezanost između folklor, folklorizma i suvremenog folklor" u kojem autor nastoji rasvijetliti njihovu međusobnu vezu te iznosi tipologiju događaja i ulogu folklor u njima. Vilmos Voigt piše o problemu definiranja folklor te daje kraći pregled istraživanja folklor u Evropi. O folkloru u urbanoj sredini piše Emese Kovács u radu pod naslovom "Gdje i kada se igraju školska djeca u Budimpešti?". Folklorna glazba u suvremenoj Finskoj, te oživljavanje interesa za glazbenu tradiciju i odnosa tradicionalne glazbe prema suvremenoj tema je o kojoj piše Anneli Asplund. Ildikó Kriza na primjeru Mađara razmatra problem nacionalnog i etničkog identiteta kroz forme usmene književnosti te pokušava osvijetliti ulogu folklorizma u formiranju nacionalnog/etničkog identiteta.

U drugom poglavlju o kulturnoj promjeni tri su rada. Prvi je rad Mihály Hoppala u kojem autor analizira pisma u lancu anonimnih autora te nastoji odgovoriti na pitanje da li se ovakva pisma mogu proučavati istim načinom kao i druge forme usmene književnosti s obzirom na karakteristike kao što su: nepoznati autor, definirana struktura, ponavljanje fraza i slično. "Nacionalno kulturno blago smatra se, per se, pozitivnim" piše na početku svoga rada Leea Virtanen. No ne smije se zaboraviti niti "tamna strana" koja konstituira kulturno blago: netrpeljivost, nasilje, jal i mržnja. Upravo je svrha ovoga rada prikazati različite forme izražavanja tih agresivnih oblika ponašanja. Mihály Sárakany u svom radu "Kulturna dinamika u suvremenom mađarskom selu" analizira kulturne promjene u selu te pokazuje da se njegovi stanovnici lako i brzo odlučuju na promjene i prihvaćaju ih te život ruralnih i urbanih sredina postaje sve sličniji.

U posljednjem trećem poglavlju "Interpretacija i analiza folklor" Aili Nenola-Kallio pokušava rasvijetliti ulogu folklor u formiranju i prenošenju stereotipa roda pokazujući na nekoliko primjera da folklor, također, prenosi norme i vrijednosti dominantne, muške, kulture. O autobiografiji kao etnografskoj metodi te o analizi prikupljenih autobiografija mađarskih seoskih žena piše Ilona Nány. Finska autorica Annikki Kaivola-Bregenhøj istražuje varijacije ponovljenih priča koje je dobila od istog kazivača u seriji intervjua u području Sysma u središnjoj Finskoj. Posljednji je rad u ovom poglavlju dijalog dvojice autora Seppo Knuutila i Matti Kuusia o pošalici i njezinom značenju.

Željka JELAVIĆ

U biblioteci s područja društvenih znanosti sveučilišne naklade Trauner iz Linza objavljene su od 1982. do 1988. dvadeset i dvije knjige rezultata istraživanja i teorijskih radova relevantnih za različita područja društvenog života. Radi se mahom o interdisciplinarnim zbornicima koji govore o aktualnim temama. Takav je i zbornik radova pod naslovom *Lijepa ptica mladost. Analize životne situacije mladih*. Kako u predgovoru naznačuje glavni urednik zbornika H. Janig, dvadeset godina nakon 1968. antiautoritarni

odgoj, *Flower Power*, kulturna revolucija, Mao, Dylan i Luther King zamijenjeni su novim ključnim riječima koje otkrivaju najznačajnije preokupacije suvremene omladine. Danas su aktualni AIDS, Černobil, biosfera, terorizam, "rat zvijezda", *New Age*... No, mladost je i danas, kao i prije dvadeset godina, "lijepa ptica" - čežnja i nastojanje da se vlastiti život osmisli i proživi u zadovoljstvu, da se svijet učini ljepšim i boljim. S druge strane, naslovna sintagma ukazuje na predodžbe odraslih koji idealiziraju doba mladosti, što - paradoksalno - često dovodi do marginalizacije mladih.

Schöner Vogel Jugend,
Analysen zur Lebenssituation
Jugendlicher, (Herausgegeben)
Herbert Janig, Peter C. Hexel,
Kurt Luger, Bernhardt Rathmayr,
Universitätsverlag Rudolf Trau-
ner, Linz 1988, 691 str. (Sozial-
wissenschaftliche Materialien,
Band 20)